

ВІДНОСИНИ СПІВБАТЬКІВСТВА (CO-PARENTING): ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Федосєєва Т.Р.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного права*

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Свого часу у сфері педагогіки терміном «співбатьківство» було позначено тенденцію, за якої батько стає рівноправним вихователем, який має близький емоційний контакт з дитиною [1]. Разом з тим, як видається, використання терміну «співбатьківство» для позначення відносин «co-parenting» (зустрічається також «parenting partnerships», «partnered parenting»), у найбільшій мірі відповідає суті цього поняття, яке не знайшло наразі правового закріплення.

У США термін «co-parenting», як правило, застосовують до відносин, за яких батьки дитини не проживають разом, розлучились, або перебувають у процесі розлучення, однак прагнуть підтримувати рівну або рівноцінну відповідальність за виховання дитини. Відзначається, що такий підхід, за якого зберігаються позитивні зв'язки з батьками, кращим чином впливає на дитину [2]. Це цілком узгоджується із положеннями пункту 3 статті 9 Конвенції про права дитини [3].

Співбатьківством позначають відносини, за яких виховання дитини здійснюється традиційними парами, одностатевими партнерами чи кількома парами одностатевих партнерів, а також особами, які в особистих відносинах між собою не перебувають, а об'єднались з однією метою: спільної участі у плануванні вагітності, народженні та вихованні дитини [4].

Правове врегулювання відносин співбатьківства зберігає більшою мірою традиційний підхід, за якого, як правило, батьків двоє. Хоч є приклади у США, коли дозволяється визначати у якості законних батьків більше, ніж двох осіб [5].

Представляє також інтерес європейський досвід врегулювання подібних відносин. У 2014 році у Нідерландах була створена Урядова комісія з питань переоцінки батьківства (материнства), до відання якої було віднесено, зокрема, питання походження дитини, опікуництва, множинного материнства (батьківства), сурогатного материнства [6]. У березні 2018 року міністром Сандер Деккер було відзначено можливість прийняття відповідного закону лише у березні 2019 року, попри підготовлену ще у 2016 році Урядовою комісією доповідь та надані рекомендації [7]. У вказаній доповіді, зокрема, Урядова комісія звертає увагу на те, що способи зачаття дитини та способи її виховання стають все більш різноманітними, а також на те, що попри те, що на так вже й часто діти виховуються, наприклад, кількома батьками (множинне материнство (батьківство) чи одностатевими парами, це не означає, що законодавче врегулювання таких відносин є менш пріоритетним. Акцентовано увагу, що відповідний закон має забезпечити як існуючу так і майбутню

різноманітність сімейних форм виховання дітей, одночасно гарантуючи, що добробут дитини залишатиметься найважливішим [8].

Центральне місце у відносинах співбатьківства займає дитина. Однак реалізація права на материнство (батьківство) напряму пов'язана із станом здоров'я потенційних батьків, що може потребувати застосування методик допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ), а із аналізу ст. 123 СК України впливає пріоритетне становище подружжя, попри те, що конструкція цієї статті та положення Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні [9] дозволяють проводити наукову дискусію щодо права не лише подружжя, а й повнолітніх жінок та/або чоловіків на проведення ДРТ. На те, що положення ч. 2 ст. 123 СК України поширюються саме на подружжя вказують також положення інших нормативно-правових актів [9; 10]. Разом з тим, положення статей 125 та 126 СК України дозволяють визначати походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою, та цілком можуть бути застосовані і у відносинах співбатьківства – законодавець не висуває спеціальних вимог до форми відносин батька та матері, а відтак обмеження стосується лише статі таких осіб: це обов'язково мають бути чоловік та жінка.

При цьому виникає питання: чи можна вважати співбатьківство сім'єю за національним законодавством? На підставі аналізу положень ч. 1 ст. 2, ч. 2 ст. 3, ч. 4 ст. 3, ч. 2 ст. 7, ч. 3 ст. 7 СК України можна констатувати, що співбатьківство, яке має місце після припинення сімейних відносин батьків (наприклад, розірвання шлюбу), цілком вписується у вітчизняну правову конструкцію. Попри практику ЄСПЛ, говорити про правове врегулювання відносин співбатьківства одностатевих пар в Україні передчасно, що не виключає потреби у приділенні уваги цьому питанню як явищу, що фактично має місце та безпосередньо торкається інтересів дітей, які виховуються такими парами.

Перспективи ж поширення відносин співбатьківства, за якого особи об'єднуються у такий своєрідний союз з метою зачаття, народження та виховання дитини можуть бути предметом подальших досліджень. Такий союз, у цілому, відповідає ознакам сім'ї, визначеним у СК України, при цьому має звужений характер прав та обов'язків, які не можна назвати взаємними один відносно одного, у них відсутній особистий характер, однак вони мають спільну направленість – зачаття, виховання, розвиток та утримання дитини (дітей). Така мета відповідає положенням частин 7 та 8 ст. 7 СК України щодо здійснення прав дитини та максимально можливого врахування її інтересів.

Література:

1. Сіданич І.Л. Виховання культури взаємин батьків і дітей молодшого шкільного віку в сім'ї та школі: Дис.... канд.пед.наук. К., 2004. 209 с.
2. Terry Gaspard / What's the Difference Between Co-parenting and Parallel Parenting? August 18, 2017 // URL: <http://www.divorcemag.com/blog/difference-between-co-parenting-and-parallel-parenting->

3. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 року (із змінами) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

4. CoParents and Free Sperm Donors URL: <https://www.coparents.com/>; Co-Parenting Agreement URL: <http://modamily.com/learn/best-practices/>.

5. Third Party Reproduction, adoption and co-parenting legislation in the United States // Co-parenting.com URL: <https://www.coparents.com/laws/united-states.php>.

6. Brief regering; Kabinetsreactie op rapport «Kind en ouder in de 21e eeuw» van de Staatscommissie Herijking Ouderschap – Personen— en familierecht // Parlementaire Monitor URL: <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmjley0/vk9ukiullmzv>.

7. Meerouderschapswet komt pas over een jaar// COC Nederland URL:<https://www.coc.nl/politiek-2/meerouderschapswet-komt-jaar>.

8. Child and parents in the 21st century// The report of the Government Committee on the Reassessment of Parenthood URL:<https://www.government.nl/documents/reports/2016/12/07/child-and-parent-in-the-21ste-century>.

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787 «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>.

10. Наказ Міністерства юстиції України 18.10.2000 № 52/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 24.12.2010 № 3307/5) «Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НОРМ СІМЕЙНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Цемко С.О.

*аспірант кафедри цивільного права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

Враховуючи євроінтеграційний курс нашої держави неабиякої актуальності нині набуває адаптація українського законодавства до європейських норм та стандартів. Наразі в Європейському Союзі значна увага приділяється проблемі захисту прав дітей. Тому, у відповідності до взятих на себе перед Європейським Союзом зобов'язань, першочерговим завданням внутрішньої політики України є оновлення стандартів щодо захисту прав дитини.

Ключовим елементом глобальної стратегії розвитку Європейського Союзу на найближчі 20 років є залучення дітей до формування державної політики з проблем, які їх стосуються.

Ідеологія цього руху сформульована ще в 1989 році в статті 12 Конвенції ООН про права дитини, де йдеться про права дитини висловлювати свої